

Lietuvos energetikos konsultantų asociacijos (LEKA) pareiškimas

DĖL DAUGIABUČIŲ PASTATŲ RENOVACIJOS PASPARTINIMO

Energetikos sektoriuje dirbantys konsultantai siūlo politinėms partijoms, kurios formuos vykdomąją valdžią po rinkimų, nekartoti senų klaidų ir pradėti efektyviai tvarkyti daugiabučius, kurių būklė lemia ne tik didžiules išlaidas šildymui juose, bet ir bendrąją mūsų šalies piliečių, gyvenančių tuose pastatuose, savijautą. Dabartinės valdžios nesugebėjimas netgi panaudoti tam tikslui skirtų lėšų akivaizdžiai liudija, kad šioje srityje trūksta ir idėjų, ir administracinių gebėjimų. Nors pastaruoju metu beveik visos politinės partijos pripažįsta, kad būtina iš esmės keisti arba taikyti ir kitus renovacijos modelius, tačiau siūlomi organizaciniai pakeitimai dažniausiai siejami su viso namo kompleksine modernizacija, o tai reiškia, kad procesas bus brangus, sudėtingas, truks gana ilgai ir fiziškai bus sunku pasiekti pageidaujamas renovacijos apimtis. Pritardami naujoms pastatų atnaujinimo iniciatyvoms kartu siūlome pasvarstyti ir etapinės renovacijos galimybes, kuri žymiai supaprastina procedūras, sparčiau pasiekiamas energijos taupymo efektas ir į renovacijos kampaniją įjungiamos didesnės pajėgos. Realiai būtų galima jau sekančiais metais panaudoti „užšaldytas“ lėšas, neiškeičiant renovacijos į sraigtasparnius.

Vienas iš etapinės renovacijos pavyzdžių – langų keitimas daugiabučiuose paskatintas valstybinės paramos. Kiekvienas buto savininkas, kuris pasikeičia langus į energetiškai efektyvų ir atitinkantį pastato architektūrinius sprendinius gaminį, gauna valstybės nustatytą išmoką už kiekvieną pakeisto lango kvadratinį metrą. Yra pavyzdžių, kai tokio modelio pagalba buvusioje socialistinėje valstybėje per keletą metų buvo pakeisti beveik visi langai, o namų architektūra nesudaryta. Tuo tarpu dalinis langų keitimas abejotinos kokybės gaminiais kartais net pablogina energetines pastato savybes. Kai name pakeista tik dalis langų susidaro situacija, kai reikia šildyti ir palaikyti bent 18 °C butuose, kur langai nepakeisti. Tuo tarpu butai su gerais langais dažnai perkaitinami, juose palaikoma gerokai aukštesnė temperatūra, tačiau tai didina bendrąją energijos suvartojimą nerenovuotame pastate...

Manome, kad dabar n panaudojami sraigtasparniams pirkti perskirstyti pinigai ir kitos lėšos galėtų būti panaudojamos suformuoti **Energijos taupymo fondui, iš kurio pastato administratorius ar bendrija galėtų gauti (dalinę) subsidiją, beprocentinį kreditą ar kitą finansinę paramą greitai įdiegiamoms ir kokybiškai atliktoms energiją taupančioms priemonėms.** Tiesiog pareiškėjas turėtų įrodyti dokumentais ar natūrine inspekcija, kad energiją taupanti priemonė įdiegta. Finansinė parama turėtų būti fiksuota, iš anksto žinant už ką ir kokio dydžio gali būti gaunama, kad nekiltų spekuliacijų ir nereikėtų sudėtingų biurokratinių procedūrų. Tokia galimybė paspartintų bendrijų aktyvumą ir pademonstruotų administratorių norą padėti savo prižiūrimų namų gyventojams taupyti pinigus ir energiją.

Toliau pateikiamos kelios greitai įdiegiamos energiją taupančios etapinės renovacijos priemonės, kurios nuosekliai gerina pastato energetines savybes ir viena kitą papildo.

1. Pastato inventorizacijai, energetinio audito atlikimui ir projektinės dokumentacijos parengimui skiriama fiksuota parama (Lt/ pastatui) paskatintų bendrijas ar administratorius nustatyti energijos taupymo potencialą ir parengti pastato renovacijos programą.
2. Didelė daugiabučių energetinė problema - įvairiais būdais pertvarkytos vidaus šildymo sistemos, įrengti papildomi ir neteisėti šildymo prietaisai ir t.t. Projektinės ir vientisos šildymo sistemos atstatymas išlygintų atskirų butų šildymą ir padėtų sutaupyti apie 5-20 % energijos. Namas, kuris susitvarkė pastato šildymo sistemą pagal pradinį projektą gauna valstybės fiksuotą ?? Lt/m² paramą (atskiriems butams ar pastato valdytojui).
3. Pastato pilnam įstiklinimui naujais energetiškai efektyviais ir architektūrą atitinkančiais langais skiriama ?? Lt už kvadratinį metrą lango finansinė parama. Šiluminės energijos taupymas apie 10-20 %.
4. Sutvarkytoje šildymo sistemoje ant vertikalių stovų įrengti automatiniai balansiniai ventiliai išlygina šildymo režimą pastate ir taupo energiją. Valstybės parama ?? Lt galėtų būti skiriama už kiekvieną įrengtą balansinį ventilių. Šią priemonę bus būtina įgyvendinti pagal naująją Energinio efektyvumo direktyvą, nes tai pirmas žingsnis į šilumos reguliavimą ir apskaitą kiekviename bute.
5. Automatinių izoliuotų laiptinių durų įrengimas. Valstybės parama galėtų būti skiriama kaip fiksuota suma už kiekvienas kokybiškai įrengtas duris.
6. Stogo, rūšio ar galinių sienų hermetinimas ir apšiltinimas – valstybės parama kiekvienam kokybiškai įrengtam kvadratiniam metrui.
7. Individualaus šildymo reguliavimo ir apskaitos įrengimas butuose – fiksuota skatinamoji parama kiekvienam butui (pastatui).
8. Kitos energiją taupančios priemonės, kurias nuosekliai galima įdiegti iki pilnos pastato renovacijos.

Pažymėtina, kad „kiauruose“ daugiabučiuose prarandamos ne tik vartotojų lėšos, bet ir didžiuliai valstybės pinigai dėl paramos šildymui socialiai remtiniems gyventojams, dėl PVM lengvatų ir t.t. Vietoje to, kad, kad leisti milijonus viešinimo kampanijai Būsto ir urbanistikos plėtros agentūra ar kita valstybės įmonė galėtų parengti etapinės renovacijos sąlygas, minimalias ir efektyvias procedūras ir organizuotų operatyvų valstybės paramos skirstymą. Tikėtina, kad laipsniškas ir paprastas energijos taupymo priemonių diegimas šalia kitų renovacijos galimybių suaktyvintų pastatų administratorių veiklą, o žmonėms nereiktų baimintis didelių finansinių įsipareigojimų, kadangi namo modernizaciją galima daryti žingsneliais su nedidelėmis išlaidomis. Labai perspektyvios ir greitai įdiegiamos priemonės, kurios nereikalauja atskiro buto sutikimo (patekimo į jį), o parama skiriama namo valdytojui, įdiegusiam energiją taupančias priemones. Tai galėtų sukurti tikrai efektyvią konkurenciją tarp pastatų administruojančių įmonių.

Gautas išmokas (tiek už seniau padarytas, tiek už naujai įdiegiamas) pastato savininkai galėtų panaudoti kitiems projektams finansuoti ir taip į renovacijos procesą įsijungtų didesnės pajėgos, paspartėtų tempai ir apimtys. Valstybės finansinės paramos prieinamumo pagerinimas ir procedūrų supaprastinimas turėtų žymiai padidinti gyventojų aktyvumą ir paspartinti renovaciją. Gerai veikianti paskata – kaimynų pavyzdys ir gaunamos subsidijos.

Vietoje to, kad kelis šimtus milijonus litų kasmet išleistume remti energijos švaistymą – geriau juos panaudoti taupymui. Be to, tai sumažintų investicijų poreikį šilumos generavimo šaltiniuose, naujų vamzdinių paklojimų ir t.t. Stringanti daugiabučių pastatų renovacija - didžiulė valstybės energetinė problema, tad verta apsvarstyti visas galimybes, kurios ją suaktyvintų ir paspartintų. Manome, kad šalia skambių šilumos ūkio reformų **būtų galima padaryti labai paprastus ir efektyvius sprendimus, kurie realiai ir greitai sumažintų Lietuvos gyventojų išlaidas šildymui.**

Lietuvos energetikos konsultantų asociacijos vardu,

Valdas Lukoševičius, LEKA prezidentas